

Zes adviezen voor een krachtige raad in nieuwe verhoudingen

Tientallen gemeenteraden namen in 2017 deel aan een workshop Raad in Beraad: interactieve workshops, verzorgd door WagenaarHoes in opdracht van BZK, over de rolname als raadslid en raad in veranderende verhoudingen. Onderstaande adviezen zijn gebaseerd op de inzichten die in de workshops naar voren kwamen.

De raad stelt kaders, controleert en vertegenwoordigt de inwoners van de gemeente. Hoe de raad die rollen precies invult, kan zij in grote mate zelf bepalen. Maar dat gaat alleen op als de raad aan de voorkant zelf positie en spelregels kiest. Doet ze dat niet, dan beland je in een rol die andere actoren hebben bepaald – vaak zonder daar erg veel over na te denken. Als je wil sturen moet je wel aan de voorkant zelf dingen doen.

1. Organiseer het metagesprek

Om als raad of raadslid geen speelbal maar spelverdeler te zijn in de lokale democratie, is het nodig om regelmatig te reflecteren op hoe je het doet. Ook voetballers kijken de wedstrijd terug! Bespreek hoe je omgaat met de politieke versus de bestuurlijke rol van de raad, met ruimte voor maatwerk en initiatief en met dingen die misgaan. Organiseer dit in overleg met de griffie: periodiek, als (half)jaarlijkse heisessie, al dan niet samen met het college, al dan niet met kritische coaches van buiten.

2. Besteed meer aandacht aan proceskaders: bepaal de spelregels voor participatie

Meer co-creatie tussen inwoners en gemeente, meer loslaten en maatwerk hoeven niet per se te betekenen dat je rol als raad kleiner wordt. Juist in deze ontwikkeling is het cruciaal dat eerlijke spelregels worden ontwikkeld en gehandhaafd, waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met de verschillende belangen die er in de samenleving zijn. Pak daar je rol als raad(-slid). Stel kaders voor participatie en hou als volksvertegenwoordiger goed in de gaten hoe dit uitwerkt!

3. Zorg dat je aan de voorkant komt

Je kunt alleen echt op hoofdlijnen sturen wanneer je voldoende aan de voorkant begint. Wacht niet af tot er voordragen voorstellen vanuit het college komen, maar wees proactief. Werk bijvoorbeeld vanuit een strategische raadsagenda; neem het initiatief om rond belangrijke thema's als raad zelf al eerder vragen en aandachtspunten te formuleren die de ambtelijke organisatie en het college kunnen meenemen in hun voorstellen.

4. Maak de werkdruk hanteerbaar – vermijd ballast

Als je over alles wilt meepraten en beslissen, kun je nergens meer echt aandacht aan besteden. Maak slimme keuzes: wat zijn de echt belangrijke en bepalende zaken? Zorg dat je daar als raad aan de bal bent. Bijvoorbeeld door in het Omgevingsplan op die thema's te werken met kwaliteitseisen in plaats van dichte normen, en gebruik te maken van het adviesrecht van de raad. Maar maak daarvoor dan ook ruimte, door andere minder belangrijke zaken te delegeren aan het college of los te laten.

5. Creëer meer grip in regionale samenwerking door procesafspraken

Laat je niet wijsmaken dat je als raadslid het nakijken hebt bij regionale samenwerking. Claim aan de voorkant ruimte om kaders te stellen en te bepalen wat je loslaat, en formuleer duidelijk wat je (over bijv. lokale consequenties) wil zien in voorstellen vanuit bovenlokale samenwerkingsverbanden. Natuurlijk sta je in samenwerkingsverbanden nooit alleen aan het stuur, maar dat geldt ook voor de andere samenwerkingspartners.

6. Investeer in je team

De rol van raadslid is boeiend en veelzijdig. Als je die voor het eerst mag gaan spelen, komt er veel op je af. Investeer in nieuwe raadsleden, neem hen mee in het denken over de eigen rol en organiseer reflectiemomenten. Benut ook vooral hun frisse blik en verwonderde vragen, ook als spiegel voor de vanzelfsprekendheden bij ervaren raadsleden.

Tip: Lees meer over de inzichten vanuit Raad in Beraad op GemeentenvandeToekomst.nl